

SYNTACTIC STRUCTURES IN OLD ROMANIAN: THE ADVERBIAL OF REASON AND THE ADVERBIAL CLAUSE OF REASON¹

Abstract: *The present paper represents an approach of the semantic field of reason in Old Romanian and studies its syntactic projection at the sentence and complex sentence level. It also aims to identify the way this relation becomes differentiated in terms of the connectors involved.*

Key words: *adverbial of reason, clause, syntactic superordinate, connector.*

1. Although reason and purpose are semantic dominants of the action (any action is determined by a reason and it aims towards a purpose), in grammar studies the secondary character of these syntactic positions is pointed out. Thus, the normative grammar asserts that “the adverbial of reason is a marginal component of the verbal group: so, the adverbial of reason may be always deleted, without influencing the grammatical correctness of the sentence” (GALR, II, 2008: 557).

The possibility of deletion (replacement by zero) is a characteristic of any adverbial. Only a few verbs require an obligatory adverbial argument: *George locuiește în cartier; Bijuteriile costă mult; Profesorul a procedat foarte corect.*

Thus, the marginal feature, if it exists, should be motivated in a different way.

An action in progress contains an implicit reason, which appears having rather a deictic role of expressing the logical and semantic relation between two actions or between an action and a phenomenon.

Space and time are described in the system of deictic elements in Romanian (space deictic and time deictic elements) (GALR, II, 2008: 737), as they represent the semantic dominant feature of existence (everything exists in time and space), but reason and purpose are not registered.

Because this is a relational deictic element, having the role of expressing the logical and semantic relation of causality, it is natural that the adverbial clause of reason be much more frequent than its correspondent at the sentence level. However, the adverbial of reason is said to be “well represented in all the texts in 16th-18th centuries” (SLR, 2007: 161).

2. The adverbial of reason is usually subordinated to a verb or an adjective and the definition includes this information: “The prototypical adverbial of reason expresses the reason of an action or of an emerging characteristic” (GBLR, 2010: 561).

As it belongs to syntactic universals, the adverbial of reason occurs also in Old Romanian: *Pentru aceea rămase șchiop* (VC: 261); *Ș-au fost drag lui Hristos foarte pentru blândețele lui și pentru credința ce avea cătră Hristos* (VO: 70); *Care om va greși din slăbiciune sau din neștiință* (AI: 122); *Beat de dragostea acei frumoșei* (AI: 14).

The substitution class of the adverbial of reason is represented by a noun (noun, pronoun, numeral) preceded by a preposition with the accusative, by adjectives, adverbs and verbs in the gerund.

A series of prepositions are used to express the adverbial of reason in the accusative (*pentru, de din/den, după*): *eram dați și vânduți pentru greșala și*

¹ Mihaela Găitănanu, University of Pitești, temporaoptima@yahoo.com

neascultarea strămoşului nostru, lui Adam (VO: 76); va plăti lui Dumnezeu pentru oameni (VO:84); au răbdat pentru păcatele noastre şi pentru vinele noastre (VO:79); Ş-au fost drag lui Hristos foarte pentru blândeţele lui şi pentru credinţa ce avea către Hristos (VO: 70); Adăogându-se dupren multe părţi oameni pentru bişugul şi bun lăcaşul acestor pământuri (ITR: 166); Oare uitase de frică mare ce vădzuse; din răotote şi din netocmeală să şine şi stă lumea (ITR: 180); din neorânduială, den nedreptate şi din răutate să strică şi să mută împărăţiile (ITR: 181); slăbind de bătrâneţe şi de multe ostenele, de războaiele ce au făcut (RP: 161); Şi era voie lu Alexandru să-i scoaţă la lume de ciudă (Alex: 136); ce nu putem trăi de şerpi (Alex: 214); Nimine să nu suspine de meserătatea...Nimine să nu plângă de greşale...Nimine să nu se spare de moarte (CLR: 71).

The same prepositions occur with pronouns: *Împărate Alexandre, că tu te-ai spăreat de eale* (Alex: 231); *Deci pentru noi chinui, pentru noi răbdă* (VO: 79); *Dereptu carile Dzeule împenseşi-ne pânără în cumplit?* (PH: 151); *Dirept aceasta dară iaste să-i iertăm şi să le creadem* (ITR: 177).

The Slave preposition *po* is imitated so the adverbial of reason may be expressed using the preposition *după*: *că amu greaţă easte după ei a preimi năravu* (CV: 241) (Costinescu, 1981: 161).

The preposition *derept/ drept*, when followed by a pronoun (*dereptu carile, drept aceasta*), manifests a disposition to join an adverbial phrase, in the context of the demonstrative *aceea* and so does the preposition *pentru*; later, in standard Romanian, the preposition *de* manifests the same disposition: *Derept aceea merg în gios şi vedea-voiu deaca toate au făcut* (PO: 51); *Dereptu aceaia orbii... numele acesta grăia*; (CÎ: 250); *Dereptu aceaia grăiescu voao* (CÎ: 300); *Pentru aceia rămase şchiop* (VC: 261); *Derept acea oamenii spunre-se-vor şie în veaci şi în veacii veacilor* (PH: 126); *Nu drept aceea că niminilea nu le poate împlea deplin; Dară derep ce le-au dat afară?* (CLR: 73); *Pentr-acea nu ne teamem cându se va smenti pământul* (PH: 126).

The pronoun *ce* without prepositions underwent the same process of turning into an adverb: *ce ai fugit fără ştirea mea?* (CÎ: 300); *ce sânteşi fricoşi* (VC: 178); *Deci ce te părăseşti, păcătoase* (VO: 33); *Ce te lauzi în rreu că eşti tare?* (PH: 131).

It is interesting that the same pronoun, preceded by the conjunction *că* (*căce = de ce*) also became an adverb: *Împărate căce-m ziseşi acel cuvînt?* (Alex: 142); *Căce nu grăiţi către sfânta maica lui Hristos?* (CS: 250); *O, căce n-am postit! O, căce n-am miluit mişei* (CS: 264); *O, căce nu ne-am pocăit de să ne fie acum iertate păcatele* (CS: 264); *Căce porânci voao Dumnezeu să nu mâncaşi de tot lemnul raiului* (PO: 23).

The sentences where adjective functions as an adverbial of reason are less frequent: *Nu putea omul să o bage în gură de amară* (SLR: 160).

The best represented non-finite form of the verb is the gerund, which has a very diverse distribution in Old Romanian: *vădzând ranele lui şi moartea rrea şi groaznică, să umplu de dureare* (VO: 87); *Iar Alexandru, fugind la Araviia i să tăe capul* (VC: 313); *pe aceştia goti de gheti îi şinem, din trachi rodul lor trăgându-se* (ITR: 150); *Vrând să se prăpădească... fugi Lot cvu muiarea lui; Şi călcând muiarea porunca lui Dumnezeu... s-au prefăcut in stălp de sare* (AI:258); *măhnitu-se-au până în suflet, văzând şi cunoscând* (RG: 202).

The examples with the verb in the infinitive (*Te depunctez pentru a nu-ţi fi îndeplinit obiectivele*) or in the supine (*De adunat peturi nu cade blazonul nimănu*) are rare even in contemporary Romanian and certain recent grammars do not even mention them any longer (GBLR, 2010: 562-563).

3. The adverbial clause of reason represents this syntactic position at the complex sentence level. The characteristic of this construction is that “it does not admit the subjunctive mood” (GBLR, 2010: 563); “the adverbial clauses of reason are not consistent with the subjunctive so, in the researched texts, they occur rather with the indicative than with the subjunctive” (Francu, 2009:221).

In Old Romanian there may occur examples of subjunctive constructions where the reason meaning is more powerful than the purpose meaning: *iar pentru să nu facă zarvă mare i-au făcut pă aceia* (LB: 141).

Regarding the syntactic connectors, it often uses conjunctions; as the reason meaning is a semantic dominant. Certain relative elements (*unde, cum*), in a reason context, become conjunctions: *Unde mă durea capul, am plecat acasă; Cum se făcuse târziu, s-au dus să se culce; De unde sânt eu apostol păgânilor, slujba mea o voi proslăvi; Și Sara cându-o dosădiia, fugi de la ea* (SLR: 238).

The adverbial clauses of reason group into three types: direct, indirect and conditional.

3.1. The direct adverbial clause of reason is the most frequent. Although it has specific connectors, the most frequent connector is the complementizer *că*: *Pierde-voiu pre omul care am făcut den fața pământului... că mă căiesc că am făcut jale* (PO: 29); *Și iată, stricat era, că tot trupul era stricată calea sa spre pământ* (PO: 29); *că noi acest loc văm pierde, drept aceasta că strigarea lor mare e înaintea Domnului* (PO: 53); *Grăbeaște și acolea mântuiaște-te, că până atunci nemică nu poci face* (PO: 54); *Crucea iaste mucenicilor mărire și laudă, că ș-au bătut cruce ș-au băt otravă și in foc au intrat și leilor i-au aruncat și puterea sventei cruci de-acestea de toate i-au izbăvit* (VO: 54).

Also the specific connectors occur: *dară fiindcă curgerea anilor nu încontenește de a schimba și a preface pricinile vieții ceale întâmplătoare, pentru aceeaia face trebuință a avea o povață mai pe larg* (SLR: 239); *au purtat de grijă pentru mântuirea oașmenilor și a neamului omenesc, de vreme ce acesta iaste lucrul cel dintâi al bunătății lui* (AI: 3); *Cu greu, zic, foarte-m iaste, de vreme ce nu aflu eu până acum, măcară cât am ostenit* (ITR: 146); *Dachii gheșilor rudă sânt, de vreme ce și unii și alții aceaeăș limbă au* (ITR: 149); *De vreme ce avem de la Hristos această poruncă să ispițim... nu așea numai hiecum...* (VO: 190); *și îndemna pe domn să-i dea, de vreme ce era om mare și iubit împăratului* (A: 105); *Ce întrucât părtași sântei patimilor lui Hristos, bucurați-vă* (SLR: 239); *Săvai că nici celea nu-s toate adevărate, direp că și scriitorii...,unii într-un chip, alții într-alt chip, tot acea poveste o vorbesc* (ITR: 146); *Pentru că și din dachi și gheși era încă mulți rămaș* (ITR: 183).

The stacking of the connectors, from the compound conjunction *căci* up to sequences of three or four elements, is specific to Old Romanian: *dară tu, căci urăști pre fratele tău, atâta cât nici in ochi nu vei să-l vezi...* (VC: 55); *Pentru căci-ț dzic, că te-am vădzut supt smochin, crezi* (VO: 43); *Căci, de ar fi crezut deplin, să cuveniia să nu zică cuvintele ce au zis, nici să se teamă* (VC: 178); *mai vârtos l-au blagoslovit căci că grăise cătră dânsul asinul mai nainte* (VC:259); *Căci că svânta cruce iaste ajutoriu credincioșilor, puteare slabilor, izbăvire celora ce sânt în primejdie* (VO: 55); *Căci că oamenii ceia ce vădzură ciudesa care feace Hristos când învise pre Lazăr spunea și mărturisiiia tuturor in Ierusalim* (VO: 74); *Deci trebuiește tot omul creștin să se umilească pentru căci că vinele și păcatele lui au făcut munca și moartea cea grea a Domnului său* (VO: 79); *Nu căce că nu știia, Domnulu întreba pre orbi* (CÎ: 252); *zice aceasta nu căce că nu știia câtă lipsă și scădeare avea apostolii* (CÎ: 259).

In contemporary Romanian, the relative adverbial clause of reason is even less frequent and it occurs in collateral contexts; “generally, such clauses as *Nu-i tace gura de câte are de povestit; Nu mă doare capul de ce crezi tu; O admiră pentru ce a spus* are considered to be relative adverbial clauses of reason integrated in prepositional groups” (GALR, II, 2008: 561).

In Old Romanian, besides those relative pronouns there occur constructions such as *derept ce: Numele acesta grăia derep ce amu că întru jidovi cinstitu era acestu nume* (CÎ: 250).

In some grammar studies the rare characteristic of this type of adverbial clause of reason is pointed out, but there are given some inadequate examples: “the adverbial clauses of reason introduced by a pronoun rarely occur, almost exceptionally” (SLR, 2007: 241).

The following examples could illustrate it: *Și scârbit fu împăratul pentru jurământul și pentru cei ce era cu nusul nu vru ei să întoarcă; Craiu foarte să întristă, dară pentru giurământul și pentru ceia ce șădea cu el* (SLR: 241).

Because the phrases *cel ce, cei ce* are dissociable, according to the normative grammar, the structure includes both adverbials of reason (*pentru cei, pentru ceia*) and relative clauses introduced by the relative *ce*.

3.2. The conditional adverbial clause of reason is introduced “by *când, de și dacă* during all these three centuries, and *că, derep ce că, după ce, unde* join the series of connectors in the 16th century, *să* does the same in the 16th and the 17th centuries, *de vreme ce, dacă vreme ce și în vreme ce* in the 17th and the 18th centuries” (SLR: 240): *iară de nu vei face așa, îți ești tu însuș vrăjmaș și pierzător sufletului tău* (AI: 55); *Și de nu să va închina mie, să-l spargeți și să-ți iei muiere și feciorii-ți* (Alex: 188) *deaca nu se satură nici dinioară cum să poată fi de oameni iubitori și cu milă cătră vecini; Cum voi putea ascunde de Avraam aceasta ce voi face, unde mare și puternic om va fi și in el blagoslovi-se-vor toți oamenii pre pământ; Iar ispravnicul nostrum au zis; deacă vream ce l-ai ertat tu și de noi fie ertat* (SLR: 240).

3.3. The indirect adverbial clause of reason is that adverbial clause of reason subordinated to a direct interrogative sentence or to an imperative sentence, introduced by conjunctions as well as by relatives such as: *De ce vorbești dacă n-ai fost acolo; Cum să fii răsplătit când ai stat acasă? Pentru câte ai făcut, pleacă!*

In Old Romanian this situation is rather frequent: *De au adus cuvântul acest dulce și mângâtoriu al lui Dumnezeu atâta frică, dară groaza judecătorului ce va face? De îngrozește așa îndemânarea a ținea legia, dară când va lua seama pentru lenevirea celor ce n-au împlinit legia, ce va lucra?* (IO: 15); *Și de voiu da toată averea mea și de-m voiu da trupul meu să-l arz și dragoste să nu aibu, nimic nu folosesc; și de voiu avea toată credința cât măgurile a le muta, iară dragoste să nu aibu, nimic nu sânt* (IO: 55); *și de vreme ce cel drept abia să mântuiește, dară cel necurat și păcătos unde se va ivi; după ce se află fără păcate ce dereptate avea de-aciia spr-nsul diavolul a omorî pre el?* (SLR: 240).

3.4. The relation of the adverbial clause of reason with the syntactic superordinate involves two types of markers: junction and juxtaposition. In Old Romanian the latter (such as: *A plecat acasă. O durea capul*) is preceded by the semi-adverb *doară* which could not become an independent connector: “Some constructions introduced by *doar* represent a special situation of paratactic expression of the causal relation. This type of constructions is considered to occur as a result of the deletion of the connector in the group *că doar*, so the adverb only functions as a connector replacing the conjunction *că* to a certain extent” (GALR, II, 2008: 561).

In Old Romanian its occurrence is rather frequent: *Roagă-te și te înalță în al șaptelea ceriu... doară ne va asculta domnul nostru Isus Hristos* (CS: 257); *au doară ai obidit vrun om mișel, sau ai ucis, sau ai furat, sau doară ai vândut pre cineva, sau n-ai lăcuit bine cu vecinul tău... sau doară ai grăit menciună, sau n-ai iubit pre toți oamenii unul ca altul* (CS: 262); *corabnicii sfătuiră-secum se vânsledze de acie, doară voru putea cumva agiunge in Finichiia* (CS: 314); *Doară cânva voru vedea cu ochiiși cu urechile voru audzi și cu iremile voru înțeleage...* (CS: 332-333).

4. Conclusions. The research upon the syntactic position of the adverbial of reason, at the sentence and at the complex sentence level, shows the particular complexity of the modalities of expressing. This feature is also due to the fact that the causal relation belongs to a semantic dominant which renders its importance and its essential characteristic in the sentence.

References

1. Studies

- Costinescu, 1981 – Costinescu, Mariana, *Studiu filologic, la Codicele voronețean*, București, Editura Minerva.
- SLR – Avram, Mioara (Coordonator), *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea - al XVIII-lea*.
- Frâncu, 2009 – Frâncu, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521 – 1780)*, Iași, Casa Editorială Demiurg.
- GALR, II, 2008 – Guțu Romalo, V., (Coordonator), *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei Române.
- GBLR, 2010 – Pană Dindelegan, Gabriela, (Coordonator) *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.

2. Sources

- A – *Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 până la martie 1717 (Anonimul brâncovenesc)* (Ediție Constantin Grecescu), București, Editura Științifică, 1959.
- Alex – *Alexandria* (Ediție Florentina Zgraon) București, Editura Academiei, 2006.
- CÎ – Coresi, *Carte cu învățătură* (Ediție Sextil Pușcariu, Al. Procopovici), București, Atelierele Socec, 1914.
- CLR – *Crestomația limbii române vechi* (Ediția Al. Mareș) București, Editura Academiei, 1994.
- CS- *Codicele sturzan* (Ediție Gheorghe Chivu), București, Editura Academiei Române, 1993.
- CV – *Codicele voronețean* (Ediție. Mariana Costinescu) București, Editura Minerva, 1981.
- IO – Ivireanu, Antim, *Opere*, (Ediția Gabriel Ștrempel,) București, Editura Minerva, 1972.
- ITR – *Istoria Țării Românești* (Ediție Otilia Dragomir) București, Editura Academiei Române, 2006.
- LB – *Letopiseșul Bălenilor*, în *Cronicari munteni* (ed. Dan H. Mazilu) București, Editura Militară.
- PH – *Psaltirea Hurmuzachi*, I, (Ediție Ion Gheție și Mirela Teodorescu), București, Editura Academiei Române, 2005.
- PO – *Palia de la Orăștie* (Ediție V. Arvinte, I. Caproșu și Al. Gafton), Iași, Editura Universității “Al.I.Cuza”, 2005.
- RG – Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod (1688-1714)* (ed. A. Ilieș), București, Editura Academiei.
- VC – Varlaam, *Opere*, *Cazania* (Ediție M. Neagu), Chișinău, Hyperion, 1991.
- VO - Varlaam, *Opere, Răspunsul împotriva Catihismului Calvinesc* (Ediție Mirela Teodorescu), București, Editura Minerva, 1984.